

พฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคนี้ในระบบทางเดินปัสสาวะ : กรณีศึกษา : อำเภอสีชมพู พ.ศ.2550

พัสดพงศ์ นิลพัฒน์*

บทคัดย่อ

การศึกษาพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคนี้ในระบบทางเดินปัสสาวะ กรณีศึกษา อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ป่วยโรคนี้ทางเดินปัสสาวะที่เข้ารับการรักษาด้านการสลายนิ่วระหว่างเดือนตุลาคม 2550-ธันวาคม 2550 จำนวน 30 ราย และเก็บข้อมูลในช่วงเดียวกัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 86.67 อายุระหว่าง 50-55 ปี ร้อยละ 86.67 อายุเฉลี่ย 52 ปี สถานภาพสมรส คู่ ร้อยละ 100 ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดโรคนี้ที่เป็นปัจจัยภายนอกนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 93.33 ทำงานกลางแจ้งและมีเหงื่อออก 6 วันต่อสัปดาห์ ลักษณะภูมิประเทศอยู่ในพื้นที่ที่มีน้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอตลอดปี ร้อยละ 100 มีพื้นที่ที่พบประชากรป่วยด้วยโรคนี้ในระบบทางเดินปัสสาวะสูงร้อยละ 10.73-20.82 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด 4 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่งเป็นตำบลที่อยู่ใกล้เทือกเขาภูเวียงที่มีหนองน้ำสกปรกที่เป็นอาหารของชาวบ้าน ขึ้นอยู่มาก ด้านพฤติกรรม ได้แก่ การดื่มน้ำพบว่าร้อยละ 100 ดื่มน้ำฝนจากโอ่งปูนซีเมนต์ ในขณะที่ปฏิบัติงานในไร่นา ดื่มน้ำมาก 5-10 ลิตรต่อวัน ร้อยละ 100 ช่วงเวลาพักอยู่ที่บ้านจะดื่มน้ำ 1-2 ลิตรต่อวัน ร้อยละ 80 ที่เหลือดื่มน้ำมากกว่า 3 ลิตรต่อวัน การใช้น้ำประกอบอาหารหุงต้ม

ร้อยละ 100 ใช้น้ำฝนส่วนน้ำแช่ข้าวเหนียว ร้อยละ 100 ใช้น้ำประปาบาดาล อาหารที่รับประทานเป็นประจำ ได้แก่ เนื้อสัตว์ ร้อยละ 66.67 รับประทาน 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 66.67 เครื่องในสัตว์ รับประทาน 2-3 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 66.67 ส่วนนมสดนั้นกลุ่มตัวอย่างไม่ดื่มเลย ผักที่มีรสฝาด ขม ยอดผักนั้น กลุ่มตัวอย่างรับประทานยอดผักกระถินทุกวัน ร้อยละ 86.67 รับประทานหน่อไม้ทุกวัน ร้อยละ 23.33 ผักอื่นๆ นั้นรับประทานน้อยมาก ยาที่รับประทาน กลุ่มตัวอย่างรับประทานยา Alum gel (Antacid) เกือบทุกวันมาเป็นเวลา 2 ปี ร้อยละ 23.33 ส่วนปัจจัยภายในนั้น พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 40 มีการเจ็บป่วยด้วยโรคนี้ ในญาติพี่น้องเชื้อสายเดียวกัน ส่วนการเจ็บป่วยเรื้อรังนั้น ไม่พบว่ามีอาการเจ็บป่วยที่ต้องนอนนานๆ การเกิดซ้ำของโรคนี้ เกิดโรคนี้ซ้ำภายใน 14 ปี ถึงร้อยละ 40 การปฏิบัติตนหลังทราบว่าเป็นนิ่ว แยกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มเป็นซ้ำหลังผ่าตัดและกลุ่มพบใหม่ มีพฤติกรรม การดูแลตนเองที่เหมาะสม ร้อยละ 13.33 ที่ปฏิบัติได้เพียง 1 ปีแรก กลุ่มตัวอย่างที่เหลือไม่สามารถปฏิบัติได้ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจหาคุณภาพน้ำใช้ที่ใช้แช่ข้าวเหนียวจาก 4 หมู่บ้าน ใน 4 ตำบล ที่มีอัตราป่วยสูง พบว่ามีแคลเซียมกลูโคเนต (CaCo₃) สูงกว่าค่าที่ควรพบได้สูงสุด (ปกติ < 300 mg/l) ถึงร้อยละ 14.46-61.33 (ค่าระหว่าง 344 mg/L-484 mg/L)

*นายแพทย์ 8 โรงพยาบาลสีชมพู อ.สีชมพู จ.ขอนแก่น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการตรวจหาแคลเซียมกลุ่มคอโคเนต (CaCo₃) ในข้าวเหนียวแช่ก่อนนำไปนึ่ง และควรนำผลการวิจัยนี้เสนอต่อผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนปล่อยตามท่อประปาให้ประชาชนนำไปใช้ ผู้ป่วยควรได้รับการเสริมสร้างความรู้สู่การปฏิบัติเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคนี้ซ้ำ นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้ด้านการรับประทานผัก การดื่มน้ำ การใช้น้ำประกอบอาหารที่ปลอดภัยจากการเกิดโรคนี้

บทนำ

ประชาชนที่เจ็บป่วยด้วยโรคนี้ระบบทางเดินปัสสาวะในอำเภอสีชมพูนั้น มีสาเหตุหลักจากพฤติกรรม การดูแลตนเอง เช่น การดื่มน้ำ การรับประทานผัก ผลไม้ต่าง ๆ การประกอบอาชีพ การออกกำลังกาย โดยมีปัจจัยสนับสนุนให้เกิดหลายประการ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ แหล่งน้ำดื่ม เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่เป็นสาเหตุเหล่านี้ล้วนแต่แก้ไขได้ยาก ทำให้เกิดการเจ็บป่วยซ้ำ จนเกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ภาวะไตวายเรื้อรัง ซึ่งยากแก่การรักษา มีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในอดีตที่ผ่านมาเน้นที่การรักษา การผ่าตัด การสลายนิ่ว ซึ่งเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ ดังนั้นการศึกษาเชิงคุณภาพถึงพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วย จึงจำเป็นเนื่องจากจะทำให้สามารถเข้าใจถึงปัญหา อุปสรรค บริบทในการดูแลตนเองอย่างเหมาะสม นำไปสู่ทางการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการดูแลตนเองไม่ให้เกิดโรคนี้ในระบบทางเดินปัสสาวะอีกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดนิ่วของผู้ป่วยโรคนี้ในทางเดินปัสสาวะ อำเภอสีชมพู
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคนี้ในทางเดินปัสสาวะ อำเภอสีชมพู

วิธีการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่ม

ตัวอย่างคือ ผู้ป่วยโรคนี้ที่เข้ารับการรักษาโดยการสลายนิ่วในโรงพยาบาลสีชมพู ระหว่างเดือน ตุลาคม-ธันวาคม 2550 จำนวน 30 รายและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเวชระเบียน การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง การสนทนากลุ่ม และการส่งตรวจคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ กลุ่มตัวอย่างจากตำบลที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุด 4 ตำบลแรก รวม 4 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติจำนวนร้อยละการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักของเหตุและผลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องต่อกัน (Inductive Analysis) ตรวจ สอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัย

บริบทของชุมชนที่ศึกษา

ชุมชนที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ ชุมชนที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ ในปี 2550 จำนวน 10 ตำบลของอำเภอสีชมพู ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล

อาชีพส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกรรม ทำนาเป็นหลัก รองลงมาคือทำไร่ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง และทำสวนผัก พริกแดง เลี้ยงวัว และรับจ้างทำการเกษตร เช่น ปลูกอ้อย ตัดอ้อย ถอนกล้าทำนา ฯลฯ

การคมนาคม ถึงโรงพยาบาลสะดวกในหมู่บ้านซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล และเขตตำบลวังเพิ่ม ส่วนตำบลอื่นๆ มีสถานีอนามัยครบทุกตำบล การคมนาคมจากหมู่บ้านถึงสถานีอนามัยระยะทาง ใกล้สุด คือ 1 กิโลเมตร ระยะทางไกลสุด คือ 10 กิโลเมตร พาหนะในการเดินทางส่วนใหญ่ใช้ รถประจำทางระหว่างหมู่บ้านถึงอำเภอวันละ 1 เที่ยว เข้าเย็น

มีอัตราเฉลี่ยบุคลากรผู้ให้บริการด้านสุขภาพดังนี้
แพทย์ 1 คน : ประชากร 21,500 คน
พยาบาล 1 คน : ประชากร 2,150 คน
นักวิชาการสาธารณสุข, เจ้าพนักงานสาธารณสุข
ชุมชน 1 คน : ประชากร 2,400 คน

วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน แบบแผนการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

ในช่วงเช้าผู้หญิงจะทำหน้าที่นั่งข้าวเหนียว ปรุงอาหารและทำงานบ้านเตรียมสัมภาระสิ่งของไปทำงานที่ไร่นา หรือไปรับจ้างในช่วงที่ว่างจากการทำนา การปรุงอาหารนั้นนำวัตถุดิบมาจากพืชผัก ไม้ ที่ปลูกเอง เลี้ยงเอง บางส่วนจากรถขายอาหารเคลื่อนที่ เรียกว่า “รถเข่ง” บางครั้งที่บริเวณก็จะซื้ออาหาร ปรุงสำเร็จ เช่น ปลา ปลาหมึก ปลาไก่ ผัก ขนมงู น้ำเต้าหู้ เป็นต้น ส่วนผัก ลวกหรือผักจิ้มนั้นบริโภคตามที่หาได้ส่วนใหญ่ไม่มีหลากหลายแต่ที่มีเก็บได้เป็นประจำคือ ผักกระถิน ซึ่งมียอดให้เก็บรับประทานทั้งปี ยกเว้นในฤดูฝนซึ่งหาได้ง่ายจึงบริโภค ส่วนผู้ชายจะเตรียมสัตว์ วัว ควาย เพื่อออกไปเลี้ยงที่ทุ่งนา บางครั้งเดินคุยกับเพื่อนบ้านเรื่องการบ้านการเมืองทั่วไป เมื่อผู้หญิงเตรียมอาหารและสัมภาระเสร็จจึงมาร่วมรับประทานอาหารเช้า

ส่วนช่วงเวลากลางวัน ในฤดูฝนทั้งผู้หญิงและผู้ชายจะช่วยกันทำนา ทำการเกษตรต่างๆ ทั้งในที่ทำกินของตนและรับจ้างเกษตรกรรมรายอื่น นอกฤดูฝนจะประกอบอาชีพเสริมโดยผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายรับจ้างทั่วไป ทั้งในหมู่บ้าน นอกหมู่บ้าน และต่างจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างงานด้านการเกษตรและงานก่อสร้าง

การรับประทานอาหารในเวลากลางวัน เมื่อทำการเกษตรของตนเองจะเป็นอาหารที่เตรียมง่ายๆ หรือเป็นอาหารจากตอนเช้า น้ำดื่มจัดหาไปจากบ้านจำนวนมากเพียงพอกับจำนวนคนทำงาน หากไปรับจ้างเกษตรกรรมรายอื่นๆ จะมีอาหารอุดมสมบูรณ์ครบ เช่น ปลา ต้ม แกง ของหวาน น้ำอัดลม เหล้าขาว และเบียร์ ชาวบ้าน ผู้ไปรับจ้างทำงานรู้สึกว่าได้กิน “เต็มที” ระหว่างพักทำงานดื่มน้ำเย็น ซึ่งผู้จ้างจะเตรียมไว้ให้เพียงพอ

ช่วงเวลาเย็น หลังเลิกงานผู้ชายบางคนจะรวมกลุ่มกันดื่มสุรา “เหล้าขาว” เพื่อแก้อาการเหนื่อย อ่อนเพลียจากการทำงาน จากนั้นก็แยกย้ายกันกลับบ้าน เมื่อกลับถึงบ้านก็จะอาบน้ำชำระร่างกาย นั่งดูทีวี หรือ พูดคุยกับเพื่อนบ้าน ส่วนผู้หญิงจะทำหน้าที่ในการจัดเตรียมอาหารเพื่อรับประทานในช่วงเย็น ซึ่งเป็นวัสดุอาหารที่มีอยู่ในตู้เย็น เช่น ไข่ เนื้อหมู ปลาหู ส่วนผักนั้นไม่ได้เก็บไว้เนื่องจากกว่าจะกลับบ้านก็ค่ำมืดแล้ว หากจะกินผักก็ซื้อที่ “รถเข่ง”

มาขายก็เพียงพอแล้ว เมื่อปรุงอาหารเสร็จ อาบน้ำ รับประทานอาหาร ดูรายการทีวี ดูละคร แล้วเข้านอนตามลำดับ

การเจ็บป่วยของคนในชุมชน : กรณีเจ็บป่วยด้วยโรคนี้ในระบบทางเดินปัสสาวะ ปัญหาสุขภาพประชาชนในอำเภอสีชมพูพบว่า มีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง สูงตามลำดับ ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไตวายเรื้อรังและโรคนี้ โดยมีอัตราป่วยด้วยโรคนี้ 594 ต่อแสนประชากร ส่วนใหญ่ พบในเพศชายมากกว่าเพศ หญิงในอัตรา 3 : 2 ซึ่งการรักษาและดูแลตนเองนั้นใช้แนวทางการรักษาแบบแผนปัจจุบัน โดยเน้นการรักษาเพื่อการขจัดนิ่วออกจากร่างกาย เช่น การสลายนิ่ว การผ่าตัด เป็นต้น ส่วนการรักษาภาวะแทรกซ้อนนั้นตามปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งพบว่าผู้ป่วยที่มีอาการปวดหลัง มักซื้อยากินเองจากร้านขายยา ร้านขายของชำที่มีทั้งยาชุดและยาแก้ปวดชนิดรุนแรง บางรายไปรักษาที่คลินิกหรือมารับยาที่โรงพยาบาล หากเกิดโรคทางเดินปัสสาวะอักเสบหรือไตวายเรื้อรัง จะมารับบริการที่โรงพยาบาลและคลินิกยูโร ที่ทางโรงพยาบาลจัดให้เดือนละ 1 ครั้ง โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น

ข้อมูลส่วนบุคคล : กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 86.67 มีอายุอยู่ระหว่าง 50-55 ปี ร้อยละ 86.67 สถานภาพสมรส คู่ ร้อยละ 100 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 80 อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 93.33 เจ็บป่วยด้วยโรคนี้ในระบบทางเดินปัสสาวะเฉลี่ย 5 ปี ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าตนเองดื่มน้ำฝนจากโอ่งปูนซีเมนต์ที่ไม่ได้ต้มและกรอง จึงป่วยเป็นนี้ ร้อยละ 96.67

ปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคนี้ในระบบทางเดินปัสสาวะ

ปัจจัยภายนอก : ภูมิประเทศที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอยู่ในพื้นที่ไม่แห้งแล้ง มีปริมาณน้ำดื่มน้ำใช้เพียงพอตลอดปี มีหมู่บ้าน 4 ตำบล คือ ตำบลศรีสุข, ตำบลวังเพิ่ม, ตำบลสีชมพู, ตำบลนาจาน อยู่ใกล้เทือกเขาภูเวียง ซึ่งมีหนองน้ำขุ่นตามแนวเขาจำนวนมาก กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 รับประทานอาหารจากหนองน้ำ อัตราผู้ป่วยทั้งหมด ตำบลนาจาน มีอัตราป่วยสูงสุดร้อยละ 20.82

อาชีพ : กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกรหรือระยะ 93.33 ทำนาเป็นหลัก รองลงมาคือทำไร่ ทำสวน เลี้ยงวัว และรับจ้างทำงานด้านการเกษตรและก่อสร้าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างต้องทำงานตากแดด เหงื่อออกมาก ถึง 8 เดือน ต่อปี ร้อยละ 86.67 “ทำงาน 5 วันต่อสัปดาห์ ต้องทำงาน อาบเหงื่อทุกคน” เหงื่อออกมากจน “บั้นน้ำ” จากเสื้อที่ใส่ได้

พฤติกรรมสุขภาพ

การดื่มน้ำ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 ดื่มน้ำฝนจาก ใต้อ่างปูนซีเมนต์ ซึ่งรองรับน้ำฝนไว้ในฤดูฝน ร้อยละ 43 รอง น้ำฝนหลังฝนตกผ่านไป 3 ครั้ง และใช้ตาข่ายเขียว (ตาข่ายเขียว) กรองเศษใบไม้สิ่งสกปรกหากใช้แปรงขัดโถงจะมี เศษปูนร่อนออกมา กลุ่มตัวอย่างบางรายเคยนำน้ำจาก ใต้อ่างดังกล่าวมาตั้งพักทิ้งไว้ พบว่า มีฝ้าขุ่นที่ผิวหน้าภาย หลังตกตะกอนชั้นที่ก้นแก้ว หากนำชั้นน้ำลอยไว้ผิวน้ำใน ใต้อ่างเป็นเวลานาน จะมีคราบตะกอนคล้ายหินปูนเกาะที่ผิว ของก้นชั้นนั้น ปริมาณการดื่มน้ำถ้าทำงานกลางแจ้ง กลุ่ม ตัวอย่างทุกรายดื่มน้ำ 5-10 ลิตรต่อวัน หากไม่ได้ไปทำงาน จะดื่มน้ำ 1-2 ลิตรต่อวัน

น้ำใช้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 ใช้น้ำประปาบาดาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นน้ำที่ไม่ผ่านระบบ การกรองเป็นเพียงการสูบน้ำจากบ่อบาดาลขึ้นมาพักในถัง ประปาและปล่อยตามท่อให้ประชาชนใช้ “บางแห่งยังพบ น้ำมีเศษดินและขุ่น แต่ก็จำเป็นต้องใช้” และใช้แช่ข้าว เหนียวก่อนนึ่งร้อยละ 100

อาหารที่รับประทานเป็นประจำ

ผัก กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 รับประทานส้มตำ น้ำพริก ปั่น แจ่ว ทุกวัน ซึ่งอาหารเหล่านี้จะมี ผักเคี้ยว (ผักกินกับ) ที่มีให้รับประทานตลอดทุกฤดูกาล คือ ผัก กระถินส่วนยอดและผักอ่อน ผักแก่ และ ร้อยละ 23.33 รับประทานหน่อไม้ทุกวัน ส่วนผักอื่นๆ รับประทานตาม ฤดูกาลที่มี

โปรตีน เนื้อไก่ หมู วัว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.67 รับประทาน 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ในปริมาณเพียงเล็กน้อย และเป็นการปรุงอาหารที่มีผักเป็นส่วนผสมหลัก เช่น แกง อ่อมผัก เป็นต้น

เครื่องใน กลุ่มตัวอย่างรับประทานเพียง 2-3 เดือน ต่อครั้ง ร้อยละ 66.67

นมสัตว์ กลุ่มตัวอย่างไม่ดื่มนมสัตว์เลย

ยาที่รับประทานเป็นประจำ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.33 รับประทานยา Alumgel เกือบทุกวันมา 2 ปี

ปัจจัยภายใน

- การเจ็บป่วยด้วยโรคนี้ในกลุ่มญาติเชื้อสาย เดียวกันพบร้อยละ 40 ส่วนสามี-ภรรยา และบุคคลใน ครอบครัวเดียวกัน ไม่พบว่าเป็นโรคนี้

- การเจ็บป่วยเรื้อรัง ไม่พบการเจ็บป่วยเรื้อรังที่ ต้องนอนนิ่งนานๆ

การเกิดซ้ำของการเกิดโรคนี้ในทางเดิน ปัสสาวะ กลุ่มตัวอย่างเกิดโรคนี้ซ้ำใน 14 ปี ถึงร้อยละ 40 โดยพบในไตข้างเดิมทั้งหมด

การปฏิบัติตนหลังทราบว่าเป็นนิ่ว กลุ่ม ตัวอย่างทั้งในกลุ่มเกิดโรคนี้ซ้ำหลังผ่าตัดและกลุ่มที่พบ นิ่วใหม่ มีการดื่มน้ำมากและสะอาดได้เพียงร้อยละ 13.33 ส่วนการงดผักที่มีรสขม ผักดองหน่อไม้ทั้ง 2 กลุ่ม ไม่ สามารถปฏิบัติได้ ส่วนการแช่ข้าวเหนียวด้วยน้ำประปา นั้นยังคงมีการปฏิบัติเช่นเดิม

ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เพื่อตรวจหา คุณภาพน้ำที่แช่ข้าวเหนียวก่อนนึ่งพบว่าจาก 4 หมู่บ้าน ใน 4 ตำบลของอำเภอสีชมพู ที่มีอัตราป่วยสูง 4 อันดับ หากพบว่ามีแคลเซียมกลูโคเนต (CaCO_3) สูงกว่าค่า มาตรฐานที่ควรพบได้สูงสุด (ปกติ < 300 mg/L) ถึงร้อยละ 14.46-61.33 (ค่าระหว่าง 346 mg/L-484 mg/L) ส่วน คุณภาพน้ำฝนที่ใช้ดื่มนั้น มีค่าความกระด้างอยู่ในเกณฑ์ ปกติ คือ อยู่ระหว่าง 8-36 mg/L แต่พบโคลิฟอร์มแบคทีเรีย และฟิซิลโคลิฟอร์มแบคทีเรียมากกว่าค่ามาตรฐานเพียง 1 ตำบล คิดเป็น ร้อยละ 25

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการตรวจหาแคลเซียมกลูโคเนต (CaCO_3) ในข้าวเหนียวแช่ก่อนนึ่ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเผยแพร่

ความรู้แก่ประชาชนในเขตอำเภอสีชมพู เพื่อปรับพฤติกรรม การบริโภคให้ปลอดภัยจากโรคนี้ ในระบบทางเดิน ปัสสาวะ

2. นำผลการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับ ปรับปรุงคุณภาพน้ำ

3. สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ป่วยได้รับความรู้เรื่องโรค นี้ได้อย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันการเกิดโรคซ้ำ

4. ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้เกี่ยว กับการรับประทานผัก พืช สมุนไพร ที่ป้องกันการ เกิดนี้ว เช่น กระเจี๊ยบแดง และการใช้น้ำประกอบอาหารอย่าง ปลอดภัยจากโรคนี้

บรรณานุกรม

1. ชวนะ เอี่ยมเพชรพงศ์ และคณะ. (2536). **โรคนี้วระบบปัสสาวะในจังหวัดอุบลราชธานี**. อุบลราชธานี : วิทยานิพนธ์.
2. จงจิตร ทองเหลือ. (2546). **การพัฒนาแผนการดูแลผู้ป่วยโรคนี้วในโรงพยาบาลขอนแก่น**. รายงานการศึกษา อิศระปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ การบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
3. ทวี ศิริวงศ์. (2546). **ภาวะไตวายเรื้อรังที่ป้องกันได้**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
4. ธงชัย พรรณลาภ (บรรณารักษ์). (2541). **ศัลยศาสตร์ยูโรวิทยา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะ แพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล.
5. พจน์ ศรีบุญลือ. (2543). **โรคนี้วไต**. ขอนแก่น. โครงการตำราคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
6. มณฑิรา มฤคทัต. (2545). **นี้วในทางเดินปัสสาวะ**. ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์. สงขลา : โอเอสพริตติ้งเฮาส์.
7. มานพ คณะโต. (2550). **วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพในระบบสุขภาพชุมชน**. ขอนแก่น : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
8. วชิร คชการ (บรรณารักษ์). (2547). **ตำรา “ไพฑูรย์ตรเสนี” ศัลยศาสตร์ระบบทางเดินปัสสาวะ และอวัยวะ สืบพันธุ์ชาย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บียอนด์เอ็นเทอร์ไพรซ์.
9. สุขชาติ เกิดผล และคณะ. (2537). **การเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบในปัสสาวะของคนปกติเมื่อดื่ม น้ำ กระเจี๊ยบแดง**. รายงานการวิจัย. ขอนแก่น : คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
10. อรุณรัตน์ วรรณพงษ์. (2539). **ปัจจัยเสี่ยงของการเป็นโรคนี้วระบบทางเดินปัสสาวะส่วนบนในจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการระบาด บัณฑิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล.
11. Mitch WE, Walsler M, Buffington, Lemann JR J. **A simple method of estimating progression of chronic renal failure**. Lancet 1976.
12. **Modification of Diet in Renal Disease Study Group (prepared by designs, methods, and results from the feasibility study**. Am J Kidney Dis 1992.
13. **Perspectives in clinical nephrology. Understanding the nature of renal disease progression**. Kindey Int 1997.

